

Кучук А.О.здобувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку
Державного університету «Житомирська політехніка»**Kuchuk Anna**

Zhytomyr Polytechnic State University

**ОБЛІКОВЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЕВАКУАЦІЇ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ****ACCOUNT DISPLAY OF THE EVACUATION PROCESS
OF INDUSTRIAL ENTERPRISES**

В статті розкрито питання евакуації промислового підприємства через бойові дії на сході країни та окупацію державних територій, що є досить складним як з позиції правового оформлення та економічних наслідків. Неврахування впливу бойових дій та окупації державних територій на об'єкти бухгалтерського обліку, не дозволяє довіряти показникам ефективності використання основних засобів, оцінці управління оборотними активами підприємства показникам ефективності виробничого процесу. Дане питання є новим і в контексті облікового відображення правових та економічних наслідків зазначеного процесу. Процес евакуації підприємства є комплексним об'єктом бухгалтерського обліку в інформації про який зацікавлені як внутрішні так і зовнішні користувачі. Так, для керівництва як внутрішніх користувачів облікової інформації цікавити є дані про стан евакуації, обсяги та витрати понесенні на евакуації. В свою чергу зовнішні стейкхолдери будуть цікавитися інформацією про евакуацію з позиції можливості запуску підприємства на безпечній території та його безперервного функціонування в майбутніх періодах.

Ключові слова: бухгалтерський облік, об'єкт бухгалтерського обліку, проблеми бухгалтерського обліку, евакуація, евакуація промислових підприємств.

The article reveals that the issue of evacuation of an industrial enterprise due to hostilities and the occupation of state territories is quite complex both from the point of view of legal registration and economic consequences. Failure to take into account the impact of hostilities and the occupation of state territories on accounting objects does not allow trusting the indicators of the efficiency of the use of fixed assets, the assessment of the management of the company's current assets and the indicators of the efficiency of the production process. This significantly reduces the quality of enterprise management and the effectiveness of management decisions. Military actions and occupation of state territories have a significant impact on indicators of the financial condition of the enterprise, the level of financial and economic security, and influence the adoption of investment decisions and decisions regarding crediting and financing of the enterprise by financial donors (investors, banks)". This issue is new in the context of the accounting reflection of the legal and economic consequences of the said process. The process of evacuation of the enterprise is a complex object of accounting in the information of which both internal and external users are interested. Thus, for management as internal users of accounting information, data on the state of evacuation, volumes and costs incurred for evacuation are of interest. In turn, external stakeholders will be interested in information about the evacuation from the point of view of the possibility of launching the enterprise in a safe area and its continuous functioning in future periods. Thus, the article develops a comprehensive approach to the accounting display of the evacuation process of an industrial enterprise. In general, what has been indicated and analyzed allows for the formation of a comprehensive information product for management decision-making by internal and external stakeholders.

Key words: accounting, accounting object, accounting problems, evacuation, evacuation of industrial enterprises.

Постановка проблеми. Сучасні організаційно-методичні підходи, що містяться в бухгалтерському законодавстві не дозволяють в повній мірі відобразити процес евакуації, адже

зазначений об'єкт став актуальним для України з 2014 р. Незважаючи на ряд праць присвячених проблемам наслідків бойових дій та окупації державних територій відкритими залишаються

проблеми облікового відображення витрат на евакуацію та її наслідків для підприємства форм подання інформації для управління, що набуває актуальності в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Окремі аспекти вирішення зазначених питань були представлені в дослідженнях вітчизняних вчених: вище окресленні питання розглядали: В.В. Євдокимов, О.В. Олійник, О.М. Дзюбенко, Ю.Ю. Мороз, С.В. Свірко, М.І. Бондар, С.Ф. Легенчук, К.Ю. Поляк, О.М. Петрук, В.В. Ксендзук, К.В. Романчук, С.О. Левицька, О.О. Осадча, Л.В. Чижевська, І.В. Жиглей, І.В. Замула, Т.В. Барановська, В.В. Савіцький, А.П. Дикий, О.С. Дика, Т.М. Тростенюк, І.В. Супрунова та інші. Комплексні дослідження присвячені проблемам облікового відображення наслідків бойових дій були виконані Д.О. Грицишеним, О.С. Гораєм та К.Ю. Поляк.

Хоч результати досліджень названих вище вчених є надзвичайно цінними, все ж питання облікового відображення евакуації промислових підприємств потребує уточнення.

Виклад основного матеріалу. Комплексний підхід до бухгалтерського обліку процесу евакуації промислового підприємства має ґрунтуватися на відповідях на наступні питання:

– по-перше, яким чином, документально оформити усі операції пов'язані із процесом евакуації промислового підприємства;

– по-друге, яким є порядок визначення операцій пов'язаних із евакуацією промислового підприємства;

– по-третє, яка здійснювати оцінку об'єктів пов'язаних із евакуацією промислового підприємства;

– по-четверте, яким є механізм відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій пов'язаних із евакуацією промислового підприємства;

– по-п'яте, яким чином відобразити у внутрішній та зовнішній звітності операцій із евакуацією промислового підприємства.

Зазначене характеризує усю систему бухгалтерського обліку як процесу пізнання через елементи методу бухгалтерського обліку, а саме: документування та інвентаризація; оцінка та калькулювання; рахунки та подвійний запис; баланс та звітність.

Для комплексного уявлення про евакуацію промислового підприємства, вважаємо, що облікове відображення даного процесу має врахувати наступний комплекс об'єктів бухгалтерського обліку:

1. Списання об'єктів необоротних активів. Сукупність даних операцій пов'язана із тим, що ряд об'єктів необоротних активів в подаль-

шому не будуть використовуватися через одну із наступних причин:

– прийнято рішення про недоцільність евакуацій об'єкту необоротних активів у зв'язку із його зношеність (моральною та/або фізичною) та / або закінчення терміну придатності в поточному звітному або наступному звітних періодах;

– об'єкт необоротних активів було знищено в результаті бойових дій до процесу евакуації промислового підприємства, але операція із списання не була оформлена в повному обсязі;

– об'єкт необоротних активів не придатний до використання після демонтажу цілісного майнового комплексу або структурної складової виробничої лінії;

– об'єкт необоротних активів був знищений в результаті бойових дій після евакуації промислового підприємства, а керівництво володіє достовірною інформацією про даний інцидент з офіційних джерел органів національної безпеки України;

– об'єкт необоротних активів не придатний до використання через ряд причин пов'язаних із його евакуацією.

2. Консервування об'єкту необоротних активів. Дані операції пов'язанні із тим, що ряд об'єктів не буде використовуватися промисловим підприємством через ряд обставин до яких відносимо наступні:

– об'єкт необоротних активів не було евакуйовано на безпечні території через неможливість це зробити за браком часу або ресурсів, але існує ймовірність, що об'єкт може використовуватися підприємством в майбутньому після звільнення державних територій від окупаційних військ;

– об'єкт необоротних активів був евакуйований проте не використовується після запуску промислового підприємства за рядом об'єктивних причин, зокрема: запуск роботи підприємстві відбувся не повному обсязі; через природно-кліматичні, географічні та інші об'єктивні умови об'єкт не може використовуватися або ж немає необхідності у його використанні.

3. Евакуація об'єктів необоротних активів. Операції пов'язанні із відображенням витрат на евакуацію необоротних активів та їх відображення в період до запуску роботи підприємства та після запуску роботи підприємства.

4. Списання запасів. Запаси підприємства мають бути списанні в наступних випадках:

– запаси були знищені в результаті бойових дій до моменту евакуації промислового підприємства;

– запаси не можливо евакуйовати через ряд причин, зокрема: властивості (фізичні, хімічні,

технологічні) запасів, що унеможливають їх використання в майбутньому; відсутність можливостей у підприємства евакуювати запаси;

– запаси щодо яких прийнято рішення про недоцільність їх використання після запуску роботи підприємства на безпечних територіях.

5. Евакуація запасів підприємства на безпечних території та їх подальше використання в діяльності підприємства.

6. Наслідки бойових дій та окупації державних територій з позиції недотриманих доходів та понесених виробничих витрат за попередній період.

7. Списання готівкових коштів та їх еквівалентів, які були витрачені в результаті бойових дій та окупації державних територій. Так, готівкові кошти та їх еквіваленти, які зберігали на підприємства та були знищені або у підприємства відсутній доступ через окупацію мають бути списані.

8. Відображення заборгованості покупців та позичальників, які не можуть виконати свої умови договору. В даному випадку підприємство має списати зазначену заборгованість або визнати її сумнівною.

9. Відображення кредиторської заборгованості перед особами діяльність яких визначна не законною. Такими особами є юридичні та фізичні особи, які сприяли окупації та почали роботу з окупаційними військами за законодавством країни-агресора. В такому випадку дана заборгованість має бути списана.

10. Відображення кредиторської заборгованості перед особами діяльність відбувалася окупованих територій до моменту окупації та зв'язок із якими був втрачений. Так, за умови відсутності інформації про діяльність таких осіб статус даних зобов'язань має бути змінений.

11. Відображення витрат на евакуацію промислового підприємства. Дані витрати пропонуємо групувати наступним чином:

- витрати на перевезення;
- витрати на охорону;
- витрати на знищення;
- витрати на зберігання;
- витрати на запуск;
- витрати на інші допоміжні процеси.

Отже представлена сукупність об'єктів бухгалтерського обліку на сьогодні не відображається в системі бухгалтерського обліку через відсутність затверджених методичних рекомендацій.

З метою вирішення зазначеної проблеми пропонуємо комплексний організаційно-методичний підхід до облікового відображення процесу евакуації промислового підприємства (табл. 1), що надає характеристику механізмів використання елементів методу бухгалтерського обліку, зокрема:

1. *Інвентаризація* (порядок інвентаризації майна підприємства після евакуації) та *документування* (впровадження форм первинних документів щодо ідентифікації наслідків бойових дій та окупації державних територій, а також документування витрат на евакуацію). Інвентаризація є ключовим моментом приймання передачі майна, що було евакуйовано з окупованих територій. Відповідно, наказом керівника необхідно створити інвентаризаційну комісію щодо приймання майна та документів евакуйованого підприємства. В даному випадку можливі два варіанти:

– по-перше, промислове підприємство розміщується на різних територіях в тому числі безпечних. Відповідно майно евакуйовується на безпечну територію на якій підприємство має виробничі потужності (філії, структурні підрозділи). В даному випадку комісія створюється із працівників структурного підрозділу, що знаходиться на безпечній території. Комісія має визначити осіб, які відповідальні за приймання майна та організацію його зберігання та приймання документів та організацію їх зберігання;

– по-друге, промислове підприємства не має територій та приміщень на безпечній території. В даному випадку комісія створюється із працівників, що були евакуйовані та найняті на роботу. Дана комісія також має визначити відповідальних осіб за прийняття майна та документів.

Процес первинного документування має бути розширений в контексті наступних форм первинних документів:

– Акт ліквідації об'єкту необоротних активів в результаті надзвичайної ситуації. Основними реквізитами є: дата складання акту; перелік членів комісії; причина ліквідації; технічні дані об'єкту; балансова вартість; переоцінена вартість; кореспонденція;

– Довідка бухгалтерії про переоцінку об'єкту необоротних активів через його ліквідацію в результаті надзвичайних ситуацій, що має наступні реквізити: дата складання; обраний метод переоцінки; балансова вартість; ринкова вартість; переоцінена вартість; кореспонденція;

– Акт списання запасів в результаті надзвичайних ситуацій, що має наступні результати: дата складання акту; перелік членів комісії; причина списання; технічні дані; балансова вартість; утворенні зворот ні відходи; утворенні незворотні відходи; кореспонденція;

– Акт списання грошових коштів та їх еквівалентів в результаті надзвичайних ситуацій, що має наступні реквізити: дата складання акту; перелік членів комісії; причина списання; сума грошових коштів та їх валюта; балансова вартість еквівалентів грошових коштів; кореспонденція.

**Комплексний організаційно-методичний підхід
до облікового відображення процесу евакуації промислового підприємства**

Документ	Оцінка / калькулювання	Подвійний запис		Звітність
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
I. СПИСАННЯ ОБ'ЄКТІВ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ				
1. Списання об'єктів необоротних активів у зв'язку з їх зношеність (моральною та/або фізичною) та / або закінчення терміну корисного використання				
<i>1.1. Списано знос ліквідованого необоротного активу</i>				
Акти ліквідації	Балансова вартість зносу	13	10	Звіт про стан необоротних активів
<i>1.2. Списано залишкову вартість об'єкту необоротних активів</i>				
Акти ліквідації	Балансова вартість	976	10	Звіт про стан необоротних активів
<i>1.3. Відображення витрат на ліквідацію об'єкту необоротних активів</i>				
Акти ліквідації	Поточні витрати	976	66,65,20,68	Звіт про стан необоротних активів
<i>1.4. Оприбутковано запаси отриманні від ліквідації</i>				
Акти ліквідації	Ринкова вартість	20	746	Звіт про стан необоротних активів
2. Списання об'єкту необоротних активів, який було знищено в результаті бойових дій до процесу евакуації промислового підприємства, але операція із списання не була оформлена в повному обсязі				
<i>2.1. Відображено дооцінку об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій на дату, що передує наді настання надзвичайної ситуації</i>				
Довідка бухгалтерії про переоцінку об'єкту необоротних активів	Ринкова вартість	10	411	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
		10	131	
<i>2.2. Відображено уцінку об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій на дату, що передує наді настання надзвичайної ситуації</i>				
Довідка бухгалтерії про переоцінку об'єкту необоротних активів	Ринкова вартість	131	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
		975	10	
<i>2.3. Списано знос об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій</i>				
Акт ліквідації в результаті надзвичайної ситуації	Балансова (переоцінена) вартість	13	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>2.4. Списано залишкову вартість об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій</i>				
Акт ліквідації в результаті надзвичайної ситуації	Балансова (переоцінена) вартість	978.1.1	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
3. Списання об'єкту необоротних активів, що не придатний до використання після демонтажу в результаті евакуації підприємства				
<i>3.1. Відображено дооцінку об'єкту необоротних активів, що не придатний до використання після демонтажу в результаті евакуації підприємства</i>				
Довідка бухгалтерії про переоцінку об'єкту необоротних активів	Ринкова вартість	10	411	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
		10	131	
<i>3.2. Відображено уцінку об'єкту необоротних активів, що не придатний до використання після демонтажу в результаті евакуації підприємства</i>				

(Продовження таблиці 1)

1	2	3	4	5
Довідка бухгалтерії про переоцінку об'єкту необоротних активів	Ринкова вартість	131	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
		975	10	
<i>3.3. Списано знос об'єкту необоротних активів, що не придатний до використання після демонтажу в результаті евакуації підприємства</i>				
Акт ліквідації в результаті надзвичайної ситуації	Балансова (переоцінена) вартість	13	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>3.4. Списано залишкову вартість об'єкту необоротних активів, що не придатний до використання після демонтажу в результаті евакуації підприємства</i>				
Акт ліквідації в результаті надзвичайної ситуації	Балансова (переоцінена) вартість	978.1.2	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>3.5. Оприбутковано запаси отриманні від ліквідації</i>				
Акти ліквідації в результаті надзвичайної ситуації	Ринкова вартість	20	746	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
4. Списання об'єкту необоротних активів, який було знищено в результаті бойових дій після евакуації промислового підприємства щодо якого існує достовірні інформація				
<i>4.1. Відображено дооцінку об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій на дату, що передує даті настання надзвичайної ситуації</i>				
Довідка бухгалтерії про переоцінку об'єкту необоротних активів	Ринкова вартість	10	411	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
		10	131	
<i>4.2. Відображено уцінку об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій на дату, що передує даті настання надзвичайної ситуації</i>				
Довідка бухгалтерії про переоцінку об'єкту необоротних активів	Ринкова вартість	131	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
		975	10	
<i>4.3. Списано знос об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій</i>				
Акт ліквідації в результаті надзвичайної ситуації Акт прийняття рішення щодо списання об'єкту на основі офіційних даних	Балансова (переоцінена) вартість	13	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>4.4. Списано залишкову вартість об'єкту необоротних активів, що було знищено в результаті бойових дій</i>				
Акт ліквідації в результаті надзвичайної ситуації Акт прийняття рішення щодо списання об'єкту на основі офіційних даних	Балансова (переоцінена) вартість	978.1.3	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
5. Списання об'єкту необоротних активів не придатних до використання через ряд причин пов'язаних із його евакуацією.				
<i>5.1. Списано знос ліквідованого необоротного активу</i>				
Акти ліквідації	Балансова вартість зносу	13	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій

(Продовження таблиці 1)

1	2	3	4	5
<i>5.2. Списано залишкову вартість об'єкту необоротних активів</i>				
Акти ліквідації	Балансова вартість зносу	976	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>5.3. Відображення витрат на ліквідацію об'єкту необоротних активів</i>				
Акти ліквідації	Поточні витрати	976	66,65,20,68	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>5.4. Оприбутковано запаси отриманні від ліквідації</i>				
Акти ліквідації	Ринкова вартість	20	746	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
II. КОНСЕРВУВАННЯ ОБ'ЄКТУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ.				
<i>6. Операції з консервації об'єктів необоротних активів, що перебувають на окупованих територіях після евакуації промислового підприємства та щодо яких відсутня будь-яка інформація про стан</i>				
<i>6.1. Зменшення корисності об'єкту необоротних активів, який перебуває на окупованих територіях в межах нарахованого зносу в попередніх періодах (за умови складання звітності за П(С)БО)</i>				
Розрахунок бухгалтерії про зменшення корисності	Балансова вартість	97	13	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>6.2. Зменшення корисності об'єкту необоротних активів, який перебуває на окупованих територіях в межах первісної вартості (за умови складання звітності за МСФЗ)</i>				
Розрахунок бухгалтерії про зменшення корисності	Балансова вартість	97	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>6.3. Переведення об'єкту необоротних активів до складу законсервованих</i>				
Довідка бухгалтерії	Переоцінена вартість	10	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
7. Операції з консервації об'єктів необоротних активів, що були евакуйовані проте не використовуються після запуску роботи підприємства				
<i>7.1. Зменшення корисності об'єкту необоротних активів, що були евакуйовані проте не використовуються після запуску роботи підприємства (за умови складання звітності за П(С)БО)</i>				
Розрахунок бухгалтерії про зменшення корисності	Балансова вартість	97	13	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>7.2. Зменшення корисності об'єкту необоротних активів, що були евакуйовані проте не використовуються після запуску роботи підприємства (за умови складання звітності за МСФЗ)</i>				
Розрахунок бухгалтерії про зменшення корисності	Балансова вартість	97	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>7.3. Переведення об'єкту необоротних активів до складу законсервованих</i>				
Довідка бухгалтерії	Переоцінена вартість	10	10	Звіт про стан необоротних активів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій

(Продовження таблиці 1)

1	2	3	4	5
III СПИСАННЯ ЗАПАСІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ БОЙОВІ ДІЇ ТА ОКУПАЦІЮ ДЕРЖАВНИХ ТЕРИТОРІЙ				
7. Операції зі списання запасів, що були знищені в результаті бойових дій до моменту евакуації промислового підприємства				
<i>7.1. Списано запаси, що були знищені через бойові дії за балансовою вартістю</i>				
Акт списання запасів	Балансова вартість	978.2.1	20	Звіт про використання запасів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
8. Операції зі списання запасів щодо яких прийнято рішення про недоцільність їх евакуації				
<i>8.1. Списано запаси, що не були евакуйовані</i>				
Акт списання запасів	Балансова вартість	978.2.2	20	Звіт про використання запасів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
9. Операції зі списання запасів щодо яких прийнято рішення про неможливість та недоцільність використання після запуску підприємства на безпечних територіях				
<i>9.1. Відображено вартість отриманих зворот них відходів від списання запасів</i>				
Акт списання запасів Накладна на оприбуткування	Ринкова вартість	209	20	Звіт про використання запасів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>9.2. Відображено незворотні відходи на позабалансовому рахунку</i>				
Акт списання запасів Акт зберігання / утилізації / захоронення відходів	Не оцінюються	07	20	Звіт про використання запасів Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>9.3. Відображено вартість списаних виробничих запасів із врахування вартості зворотних відходів</i>				
Акт списання запасів	Балансова вартість Ринкова вартість	978.2.3	20	
IV СПИСАННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ БОЙОВІ ДІЇ ТА ОКУПАЦІЮ ДЕРЖАВНИХ ТЕРИТОРІЙ				
<i>10.1. Списано втрачені готівкові кошти в національній валюті</i>				
Акт списання грошових коштів та їх еквівалентів	Балансова вартість	978.3.1	301	Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>10.2. Списано втрачені готівкові кошти в іноземній валюті</i>				
Акт списання грошових коштів та їх еквівалентів	Балансова вартість Ринкова вартість	978.3.2	302	Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>10.3. Списано втрачені еквіваленти грошових коштів</i>				
Акт списання грошових коштів та їх еквівалентів	Балансова вартість Ринкова вартість	978.3.3	33	Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
V. СПИСАННЯ ТА ЗМІНА СТАТУСУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ				
11. Відображення дебіторської заборгованості контрагентів, що внесені до санаційних списків через воєнні дії на сході країни				
<i>11.1. Відображено списання дебіторської заборгованості контрагентів, щодо яких запроваджено санкції</i>				
Акт списання дебіторської заборгованості	Балансова вартість	978.4.1	36	Звіт про дебіторську заборгованість Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій

(Продовження таблиці 1)

1	2	3	4	5
<i>11.2. Відображено списану дебіторську заборгованість на позабалансовому рахунку</i>				
Акт списання дебіторської заборгованості	Балансова вартість	07		Звіт про дебіторську заборгованість Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>11.3. Відображено списану дебіторську заборгованість після закінчення строку позовної давності</i>				
Довідка бухгалтерії	Балансова вартість		07	Звіт про стан позабалансового облік
12. Відображення дебіторської заборгованості контрагентів, які почали працювати за законодавством країни-окупанта				
<i>12.1. Відображено списання дебіторської заборгованості контрагентів, які почали працювати за законодавством країни -агресора на окупованих територіях</i>				
Акт списання дебіторської заборгованості	Балансова вартість	978.4.2	36	Звіт про дебіторську заборгованість Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>12.2. Відображено списану дебіторську заборгованість на позабалансовому рахунку</i>				
Акт списання дебіторської заборгованості	Балансова вартість	07		Звіт про дебіторську заборгованість Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>12.3. Відображено списану дебіторську заборгованість після закінчення строку позовної давності</i>				
Довідка бухгалтерії	Балансова вартість		07	Звіт про стан позабалансового облік
13. Відображення дебіторської заборгованості контрагентів, з якими втрачено зв'язок через їх знаходження на окупованих територіях				
<i>13.1. Відображено списання дебіторської заборгованості контрагентів, з якими втрачено зв'язок через їх знаходження на окупованих територіях</i>				
Акт списання дебіторської заборгованості	Балансова вартість	978.4.3	36	Звіт про дебіторську заборгованість Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>13.2. Відображено списану дебіторську заборгованість на позабалансовому рахунку</i>				
Акт списання дебіторської заборгованості	Балансова вартість	07		Звіт про дебіторську заборгованість Звіт про наслідки надзвичайних ситуацій
<i>13.3. Відображено списану дебіторську заборгованість після закінчення строку позовної давності</i>				
Довідка бухгалтерії	Балансова вартість		07	Звіт про стан позабалансового облік
VI. ВІДОБРАЖЕННЯ ВИТРАТ НА ЕВАКУАЦІЮ				
14. Варіант 1. Витрати на евакуацію відображаються в складі витрат надзвичайних ситуацій				
<i>14.1. Відображено витрати на перевезення необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.1.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.2. Відображено витрати на перевезення оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.1.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства

(Продовження таблиці 1)

1	2	3	4	5
<i>14.3. Відображено витрати на перевезення персоналу</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.1.3	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.4. Відображено витрати на перевезення документів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.1.4	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.5. Відображено витрати на охорону необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.2.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.6. Відображено витрати на охорону оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.2.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.7. Відображено витрати на охорону персоналу</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.2.3	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.8. Відображено витрати на охорону документів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.2.4	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.9. Відображено витрати на знищення / утилізацію необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.3.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.10. Відображено витрати на знищення / утилізацію оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.3.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.11. Відображено витрати на знищення / утилізацію документів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.3.3	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.12. Відображено витрати на зберігання необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.4.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>14.13. Відображено витрати на зберігання оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	978.5.4.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
15. Варіант 2. Витрати на евакуацію відображаються в складі витрат періоду				
<i>15.1. Відображено витрати на перевезення необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.1.1 91.X.1.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.2. Відображено витрати на перевезення оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.1.2 91.X.1.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства

(Закінчення таблиці 1)

1	2	3	4	5
<i>15.3. Відображено витрати на перевезення документів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	92.X.1.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.4. Відображено витрати на перевезення персоналу</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	92.X.1.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.5. Відображено витрати на охорону необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.2.1 91.X.2.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.6. Відображено витрати на охорону оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.2.2 91.X.2.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.7. Відображено витрати на охорону документів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	92.X.2.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.8. Відображено витрати на охорону персоналу</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	92.X.2.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.9. Відображено витрати на знищення / утилізацію необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.3.1 91.X.3.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.10. Відображено витрати на знищення / утилізацію оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.3.2 91.X.3.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.11. Відображено витрати на знищення / утилізацію документів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	92.X.3.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.12. Відображено витрати на зберігання необоротних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.4.1 91.X.4.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.13. Відображено витрати на зберігання оборотних активів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	23.X.4.2 91.X.4.2	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.14. Відображено витрати на зберігання документів</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	92.X.4.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства
<i>15.15. Відображено витрати на тримання персоналу</i>				
Акт виконаних робіт, накладна, розрахунково-платіжна відповідь	Витрати відповідно до документів	92.X.5.1	20, 63, 66, 65, 68	Звіт про евакуацію промислового підприємства

Таблиця 2

**Організація аналітичного обліку наслідків бойових дій
та окупації державних територій**

Аналітика 1-го рівня		Аналітика 2-го рівня	
Шифр	Назва	Шифр	Назва
978 «Витрати, що виникли в результаті надзвичайних ситуацій»			
978.1	Пошкодження та витрата необоротних активів	978.1.1	Вартість необоротних активів, що були знищені в результаті бойових дій до моменту евакуації
		978.1.2	Вартість необоротних активів не придатних необоротних активів після демонтажу в результаті евакуації
		978.1.3	Вартість необоротних активів, що були знищені в результаті бойових дій після евакуації
978.2	Пошкодження та втрата запасів	978.2.1	Запаси, що були знищені в результаті бойових дій до моменту евакуації промислового підприємства
		978.2.2	Запаси щодо яких прийнято рішення про недоцільність їх евакуації
		978.2.3	Запаси щодо яких прийнято рішення про недоцільність їх використання після запуску роботи підприємства на безпечних територіях
978.3	Втрати грошових коштів та їх еквівалентів	978.3.1	Витрата готівкових коштів у національній валюті
		978.3.2	Витрата готівкових коштів в іноземній валюті
		978.3.3	Втрата еквівалентів грошових коштів
978.4	Списана дебіторська заборгованість у зв'язку із бойовими діями та окупацією державних територій	978.4.1	Списана дебіторська заборгованість контрагентів щодо який прийняті міжнародні санкції
		978.4.2	Списана дебіторська заборгованість контрагентів, які почали працювати за законодавством країни-окупанта
		978.4.3	Списана дебіторська заборгованість контрагентів з якими втрачено зв'язок через їх знаходження на окупованих територіях

Таблиця 3

**Організація аналітичного обліку витрат
на евакуацію промислового підприємства**

Аналітика 2-го рівня		Аналітика 3-го рівня	
Шифр	Назва	Шифр	Назва
1	2	3	4
<i>Варіант 1. Витрати на евакуацію відображаються в складі витрат надзвичайних ситуацій</i>			
978.5 «Відображення витрат на евакуацію промислового підприємства»			
978.5.1	Витрати на перевезення	978.5.1.1	Витрати на переведення необоротних активів
		978.5.1.2	Витрати на переведення оборотних активів
		978.5.1.3	Витрати на перевезення персоналу
		978.5.1.4	Витрати на перевезення документів
978.5.2	Витрати на охорону	978.5.2.1	Витрати на охорону необоротних активів
		978.5.2.2	Витрати на охорону оборотних активів
		978.5.2.3	Витрати на охорону персоналу
		978.5.2.4	Витрати на охорону документів
978.5.3	Витрати на знищення / утилізацію	978.5.3.1	Витрати на знищення необоротних активів
		978.5.3.2	Витрати на знищення оборотних активів
		978.5.3.3	Витрати на знищення документів
978.5.4	Витрати на зберігання	978.5.4.1	Витрати на зберігання необоротних активів
		978.5.4.2	Витрати на зберігання оборотних активів
		978.5.4.3	Витрати на зберігання документів

(Закінчення таблиці 3)

1	2	3	4
<i>Варіант 2. Витрати на евакуацію відображаються в складі витрат періоду</i>			
<i>23.X. «Витрати на евакуацію виробничих ресурсів» / 91.X «Витрати на евакуацію виробничих ресурсів»</i>			
23.X.1 91.X.1	Витрати на перевезення	23.X.1.1 91.X.1.1	Витрати на переведення необоротних активів
		23.X.1.2 91.X.1.2	Витрати на переведення оборотних активів
23.X.2 91.X.2	Витрати на охорону	23.X.2.1 91.X.2.1	Витрати на охорону необоротних активів
		23.X.2.2 91.X.2.2	Витрати на охорону оборотних активів
23.X.3 91.X.3	Витрати на знищення / утилізацію	23.X.3.1 91.X.3.1	Витрати на знищення необоротних активів
		23.X.3.2 91.X.3.2	Витрати на знищення оборотних активів
23.X.4 91.X.4	Витрати на зберігання	23.X.4.1 91.X.4.1	Витрати на зберігання необоротних активів
		23.X.4.2 91.X.4.2	Витрати на зберігання оборотних активів
<i>92 «Витрати на евакуацію адміністративного характеру»</i>			
92.X.1	Витрати на перевезення	92.X.1.1	Витрати на перевезення документів
		92.X.1.2	Витрати на перевезення персоналу
92.X.2	Витрати на охорону	92.X.2.1	Витрати на охорону документів
		92.X.2.2	Витрати на охорону персоналу
92.X.3	Витрати на знищення	92.X.3.1	Витрати на знищення документів
92.X.4	Витрати на зберігання	92.X.4.1	Витрати на зберігання документів
92.X.5	Витрати на утримання	92.X.5.1	Витрати на утримання персоналу

2. *Оцінка* (новий механізм оцінки наслідків бойових дій та окупації державних територій, а також майна, яке було евакуйоване на безпечні території та буде або не буде використуватися після запуску роботи промислового підприємства) та *калькулювання* (формування калькуляції процесу евакуації промислового підприємства та відображення в собівартості наслідків надзвичайних ситуацій).

3. *Рахунки та подвійний запис* (порядок відображення на рахунках процесу евакуації промислового підприємства та наслідків бойових дій і окупації державних територій). Порядок відображення в представлений в попередній таблиці. Щодо рахунків то важливим напрямом є організація аналітичного обліку. В таблиці 2 відображено напрями аналітичного обліку відображення наслідків надзвичайних ситуацій.

В таблиці 3 представлено пропозиції щодо організації аналітичного обліку витрат на евакуацію промислового підприємства.

4. *Баланс та звітність* (розробка форм внутрішньої звітності щодо наслідків бойових дій та окупації державних територій і процесу евакуації промислового підприємства; встановлення

порядку відображення наслідків в примітках до річної фінансової звітності). Питання бухгалтерської звітності буде відображене нами в подальших дослідженнях.

Висновки. Таким чином, нами розроблено комплексний підхід до облікового відображення процесу евакуації промислового підприємства. Зокрема, запропоновано порядок організації інвентаризаційного процесу; встановлено напрями реквізитного розширення первинних документів; обґрунтовано порядок організації аналітичного обліку та встановлено порядок відображення на рахунках наступних об'єктів: списання об'єктів необоротних активів; консервування об'єкту необоротних активів; списання запасів промислового підприємства через бойові дії та окупацію державних територій; списання грошових коштів та їх еквівалентів промислового підприємства через бойові дії та окупацію державних територій; списання та зміна статусу дебіторської заборгованості; витрати на евакуацію. В цілому зазначене дозволяє сформувати комплексний інформаційний продукт для прийняття управлінських рішень внутрішніми та зовнішніми зацікавленими сторонами.

Список використаних джерел:

1. Горай О.С. Бухгалтерський облік наслідків бойових дій та окупації державних територій : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7361/Horai.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Грицишен Д. О. Трансформація завдань бухгалтерського обліку як основа розвитку його теоретико-методологічної конструкції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 11. С. 280–286.
3. Грицишен Д.О. Ісламська модель бухгалтерського обліку в умовах глобалізації: напрями адаптації в Україні : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. URL: <http://library.ztu.edu.ua/e-copies/autoref/Grytsyshen.pdf>
4. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Горай О.С. Інформаційна модель управління наслідками бойових дій та окупованих державних територій мікроекономічних агентів : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2018. 220 с.
5. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
6. Пантелеєв В.П., Юрченко О.А., Курило Г.М., Безверхий К.В. Звітність підприємств : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. за спец. «Облік і оподаткування» за заг. редакцією д. е. н., проф. В.П. Пантелеєва. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 432 с.
7. Шкроміда В.В., Василюк М.М., Гнатюк Т.М. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М., 2016. 219 с.

References:

1. Goraj O.S. Buhgalters'kij oblik naslidkiv bojovih dij ta okupacii derzhavnih teritorij: avtoref. dis. na zdobuttja naukovoogo stupenja kandidat ekonomichnih nauk. Available at: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7361/Horai.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (in Ukrainian)
2. Gricishen D. O. (2015) Transformacija zavdan' buhgalters'kogo obliku jak osnova rozvitku jogo teoretiko-metodologichnoi konstrukcii. *Naukovij visnik Mizhnarodnogo gumanitarnogo universitetu. Serija: Ekonomika i menedzhment*, 11, pp. 280–286. (in Ukrainian)
3. Gricishen D.O. Islams'ka model' buhgalters'kogo obliku v umovah globalizacii: naprjami adaptacii v Ukraїni: avtoref. dis. na zdobuttja naukovoogo stupenja kandidat ekonomichnih nauk. Available at: <http://library.ztu.edu.ua/e-copies/autoref/Grytsyshen.pdf> (in Ukrainian)
4. Evdokimov V.V., Gricishen D.O., Goraj O.S. (2018) Informacijna model' upravlinnja naslidkami bojovih dij ta okupovanih derzhavnih teritorij mikroekonomichnih agentiv: monografija. Zhitomir: ZhDTU, 220 p. (in Ukrainian)
5. Kuzhel'nij M.V., Levic'ka S.O. (2010) Organizacija obliku: pidruchnik. Kyiv: Centr uchbovoi literaturi, 352 p. (in Ukrainian)
6. Panteleev V.P., Jurchenko O.A., Kurilo G.M., Bezverhij K.V. (2017) Zvitnist' pidpriemstv: navch. posib. dlja stud. vishh. navch. zakl. za spec. «Oblik i opodatkuvannja» za zag. redakcieju d. e. n., prof. V.P. Panteleeva. Kyiv: DP «Inform.-analit. agentstvo», 432 p. (in Ukrainian)
7. Shkromida V.V., Vasiljuk M.M., Gnatjuk T.M. (2016) Ekonomichnij analiz dijal'nosti subektiv gospodarjuvannja: posibnik. Ivano-Frankivs'k: Vidavec' Kushnir G.M., 219 p. (in Ukrainian)